

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Історія України Нового часу
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	юридичний факультет. Кафедра історії
Розробник(и)	Дегтярьов Сергій Іванович
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	16 тижнів протягом 3-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг дисципліни становить 5 кред. ЄКТС, 150 год., з яких 80 год. становить контактна робота з викладачем (48 год. лекцій, 32 практичних занять)
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Історія"
Передумови для вивчення дисципліни	Давня та середньовічна історія України
Додаткові умови	Без додаткових умов
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є досягнення студентами сучасного конструктивного, фундаментального мислення та набуття системи знань з історії України Нового часу (кінець XVIII – перша половина XIX ст.), здатності аналізувати події та явища цього періоду, зокрема в економічному житті українських земель, процесі формування української ментальності, національних рухів, тенденції формування надбань української культури.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Вступ до курсу історії України Нового часу

Предмет, мета, завдання, хронологічні і просторові межі курсу. Значення курсу історії України Нового часу. Особливості періодизації. Стан наукового вивчення напрому. Джерельна база курсу. Методологічні засади дисципліни. Перспективи досліджень історії України останньої чверті XVIII – першої половини XIX ст.

Тема 2 Зміни у соціальній структурі українського суспільства наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Доля українського козацтва (частина 1)

Національний склад населення. Шляхта. Козацька старшина. Права російського дворянства. Дворянська родовідна книга. Польська шляхта Правобережної України. Чиншова шляхта. Міщани. Селяни. Запровадження кріпосного права. Духівництво. Козацька верства та її статус у Російській імперії. Державна служба як засіб для зміни соціального статусу.

Тема 3 Зміни у соціальній структурі українського суспільства наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Доля українського козацтва (частина 2)

Ліквідація Запорозької Січі. Козацтво як об'єкт російської та турецької дипломатії. Айнали-Кавакська конвенція 1779 року. Г. Потьомкін. Катеринославське козацьке військо (1787-1796 роки). Задунайська Січ (1776-1828 роки). Кошовий отаман Г. Коваль. Бухарестський мирний договір 1812 року. Використання козацьких загонів турецькою владою. Задунайський кіш. Козаки-некрасівці. Сейменський кіш. Чорноморське козацьке військо. Російсько-турецька війна 1828-1829 років. Кошовий отаман Й. Гладкий. Азовське козацьке військо (1829-1864 роки).

Тема 4 Ліквідація Кримського ханства

Російська експансія. Українська колонізація. Османська імперія. Українське населення Криму. Ханські слободи (Балта, Голта, Палієве Озеро). Російсько-турецька війна 1768-1774 років. Хани Керим Гірей та Селім Гірей. В.М. Долгоруков-Кримський. Шагин Гірей. Кючук-Кайнарджийський мирний договір 1774 року. «Грецький проект». Асиміляторська політика російського уряду в Криму. Барон Ігельстром. Еміграція з території Криму.

Тема 5 Колонізація Південної України

Включення південноукраїнських територій до складу Російської імперії. Зимівники та козацькі слободи. Нова Сербія. Слов'яносербія. Новоросійська губернія (1764). Переселення державних селян на південь України. Селянське і поміщицьке землеволодіння. Азовська губернія (1775). Склад переселенців на південноукраїнські землі. Селяни-утікачі, державні та поміщицькі селяни. Колишні запорозькі козаки, солдати, міщани. Стихійні мігранти зі Слобідської, Лівобережної та Правобережної України. Іноземні колоністи. Німецькі та швейцарські поселення. Чехи, італійці, австрійці та ін. Адміністративно-територіальний поділ Південної України у першій половині XIX ст. Містобудування.

Тема 6 Адміністративно-територіальні зміни в Україні наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Інкорпоративна політика російського уряду. Полково-сотенний устрій. Воєводства. Адміністративно-територіальний поділ. «Учреждение о губерниях» 1775 року. Намісництва. Київське, Харківське, Чернігівське, Новгород-Сіверське і Катеринославське намісництва. Генерал-губернаторства. Створення Малоросійського (1802-1856 рр.), Новоросійського та Бессарабського (1822-1874 рр.), Київського, Подільського і Волинського (1834-1914 рр.) генерал-губернаторств. Губернії. Харківська, Чернігівська і Полтавська губернії. Брацлавська губернія. Київська, Подільська і Волинська губернії. Ізяславська губернія. Вознесенське намісництво. Катеринославська, Херсонська і Таврійська губернії. Бессарабська область. Повіти. Повітові і заштатні міста.

Тема 7 Державний апарат на території України у складі Російської імперії (кінець XVIII – перша половина XIX ст.) (частина 1)

Малоросійська колегія. Вищі органи влади й управління. Сенат. Святійший Синод. Міністерства. Рада Міністрів. Система місцевих органів влади. Губернські та повітові органи влади. Судові та правоохоронні інституції. Повітові, нижні земські та земські суди. Городничі. Поліцмейстери, частні та станові пристави. Казенні палати. Магістрати і ратуші. Заклади освіти.

Тема 8 Державний апарат на території України у складі Російської імперії (кінець XVIII – перша половина XIX ст.) (частина 2)

«Табель про ранги» (1725). Українці – представники вищої бюрократії Російської імперії. А. Безбородько. Брати Розумовські. Д. Трощинський. Вплив соціального походження на можливість вступити на державну службу. Асиміляція українського чиновництва з російською бюрократичною системою. Освіта чиновників. Чиновники повітових та міських установ. Матеріальне забезпечення та повсякденне життя державних службовців. Зловживання. Хабарництво та лихоїмство. Система заохочень державних службовців.

Тема 9 Західноукраїнські землі під владою Австрійської монархії (кінець XVIII – початок XIX ст.)

Українські землі у складі Габсбурзької монархії після поділів Речі Посполитої. Константинопольська конвенція 1775 року і Буковина. Перші статистичні переписи. Управлінська, військова аграрна, релігійна й освітня реформи Марії-Терезії та Йосипа II. Селянська реформа. Скасування кріпацтва 1782 року. Закони 1785-1786 років про рустикальні та домінікальні землі. Скасування панщини 1789 року. Релігійна реформа (1774). Секуляризація церковних земель. Релігійний фонд Галичини. Освіта. Запровадження народних шкіл. Львівський університет (1784) та українське студентство. Непослідовність реформ. Поліетнічність та полікультурність Австрійської імперії. Королівство Галичини та Лодомерії. Політико-правове становище західноукраїнського населення. Управлінська система та соціальна структура на західноукраїнських землях.

Тема 10 Україна у російсько-французькій війні 1812-1813 рр.

Російсько-французьке протистояння. Роль Польщі та України у французькій дипломатії наприкінці XVIII – у перші роки XIX ст. Зустріч французького посла Севастіані з козацькою старшиною у Стамбулі (1805). Ідея великої Речі Посполитої та українські землі. Холмщина, Підляшшя та Західна Галичина у складі «Великого герцогства Варшавського». Ідея державного утворення на основі Полтавського та Чернігівського князівств (1812). «Наполеоніда» як стратегічний бар'єр від російської політики. Реакція лівобережних українських еліт на російсько-французький конфлікт. Мобілізація до російського війська. Українські території під час війни 1812-1813 років. Козацькі війська у складі російської армії. Інтелектуальне і політичне значення наполеонівських війн.

Тема 11 Початок українського національно-культурного відродження

Козацький міф як основа національного відродження. Козацька традиція в українському повсякденні та бюрократичному апараті. Г. Полетика. Місія В. Капніста до Прусії у 1791 році. І. Котляревський. «Енеїда» - перший твір народною мовою. Реформи імператора Павла I. Історична пам'ять української еліти наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Колекціонування старожитностями. «Історія Русів» - перша пам'ятка модерної української політичної думки. Вплив Великої французької революції та наполеонівських війн на українське відродження. Романтизм і відродження української народної культури. Українські сюжети у творах європейських митців (Байрон, Делакруа, Ліст, Міцкевич та ін.). Перші видання українських народних пісень, дум. М. Цертелєв. М. Максимович. «Грамматика малороссийского наречия» (1818). Романтизм в українській літературі. Г. Квітка-Основ'яненко. Є. Гребінка. «История Малой России» Д. Бантиш-Каменського (1822). «История Малоросии» М. Маркевича. (1842-1843).

Тема 12 Соціально-економічне становище Наддніпрянщини в першій половині XIX ст. Сільське господарство

Капіталістичні відносини у сільському господарстві. Товаризація поміщицького землеробства. Степова Україна. Раціоналізаторські експерименти у сільському господарстві. Використання сільськогосподарських машин. Хліборобство. Технічні культури. Вирощування конопель, льону, тютюну. Цукрові плантації. Тваринництво. Сприяння уряду розвитку вівчарства. Торгові відносини. Експлуатація поміщицьких селян. Селянські промисли. Оподаткування сільського населення.

Тема 13 Соціально-економічне становище Наддніпрянщини в першій половині XIX ст. Розвиток промисловості

Розвиток капіталістичних відносин у промисловості. Промисловий переворот. Мануфактура як вид простої капіталістичної кооперації. Механізація виробництва. Ремісничі цехи. Цехові міщани. Підприємства фабрично-заводського типу. Вільнонаймана праця. Шосткинський порохований завод. Луганський ливарний завод. Гуральництво. Цукроваріння. Перший паровий цукровий завод торговельно-промислової фірми «К.М. Яхненко і Ф.С. Симиренко» (1843). Харчова, борошномельна, миловарна, селітроварна, скляна промисловість тощо. Суконні мануфактури. Залізородна промисловість. Купці-промисловці (Федоров, Дегтярьови та ін.). Машинобудування.

Тема 14 Соціальна боротьба на українських землях у першій половині XIX ст.

Юридично-правове становище селян. Панщина. Форми і характер протестного руху селян. Скарги, втечі, підпали, фізичні розправи над поміщиками-землевласниками. Реакція уряду на селянські протести. Заслання до Сибіру. Масові селянські виступи. Виступи на Київщині 1803 року. Заворушення селян Побережського маєтку на Поділлі у 1802-1804 роках. Протести державних селян і козаків проти перетворення їх на військових поселенців. Участь у цих протестах Бузького козацького війська. Повстання Чугуївського уланського полку (1819). Виступи робітників. Страйк робітників Києво-Печерської лаври (1805). Протестні акції робітників Луганського ливарного заводу (1809, 1818, 1822) та Машівської суконної мануфактури (1823). Селянські виступи під проводом У. Кармелюка на Поділлі. Оцінка постаті У. Кармелюка історичною наукою. Інвентарна реформа на Правобережжі 1847-1848 років. Кримська війна та «Київська козаччина».

Тема 15 Російський суспільно-політичний та польський національно-визвольний рухи в Україні у 1820-х – 1830-х роках (частина 1)

Перше таємне товариство «Союз порятунку» (1816). М. та С. Тургенєви. «Союз благоденства» (1817). П. Пестель. Поділ «Союзу благоденства» на Північне і Південне товариства (1820). Українські осередки Південного товариства. Пам'ятна записка «Про послух вищій владі та якій владі слід підкоритися» М. Фонвізіна (1823). Ідея «Слов'яно-руської імперії» під владою російських імператорів. «Товариство об'єднаних слов'ян» (1823). Місце України в програмних документах товариства. «Руська Правда» П. Пестеля. Українське питання у документах Північного товариства. «Конституція» М. Муравйова. Радикалізм таємних військових організацій. Повстання 14 грудня 1825 року у Петербурзі. Повстання Чернігівського полку. Доля декабристського руху та його учасників.

Тема 16 Російський суспільно-політичний та польський національно-визвольний рухи в Україні у 1820-х – 1830-х роках (частина 2)

Польський національний рух після наполеонівських війн. Криза міжнародної системи після Віденського конгресу. «За вашу й нашу свободу». Українці, білоруси та литовці у програмних положеннях польських націоналістів. Осередки повстанців на українських землях. Кременецький ліцей. Реакція українського селянства на польські виступи. Антиросійські виступи у Волинській, Подільській та Київській губерніях 1831 року. Участь польських партизанських загонів у повстанні. Заходи російського уряду щодо придушення Польського (Листопадового) повстання. Наслідки повстання 1830-1831 років. Ліквідація уніатської церкви (1839). Репресії щодо активістів польського руху. Русифікація Південно-Західного краю після повстання.

Тема 17 Розвиток українського національного руху. Кирило-Мефодіївське товариство

Вплив творчості Т. Шевченка, М. Костомарова, П. Куліша та ін. на розвиток українського національного руху. Козацька та антиросійська тематика творів Т. Шевченка. Масонство та український національно-культурний рух. Малоросійське таємне товариство (1819) та «Катехізис автономіста» В. Лукашевича. Кирило-Мефодіївське товариство (1846). Програмні документи товариства. «Книги буття українського народу»: християнські ідеали справедливості, роль України у визволенні слов'янських народів. Методи діяльності Кирило-Мефодіївського товариства. Розгром товариства. Історичне значення Кирило-Мефодіївського товариства.

Тема 18 Соціально-економічне становище та суспільно-політичні рухи на західноукраїнських землях у першій половині XIX ст. (частина 1)

Промисловість Східної Галичини. Підприємства мануфактурного типу. Ремесла. Феодально-кріпосницькі відносини у сільському господарстві. Торгівля та її вплив на економіку Східної Галичини. Феодально залежне селянство як основа населення Східної Галичини. Соціально-економічне становище Північної Буковини та Закарпаття. Домашні промисли. Цехове ремесло. Тваринництво. Гірські лосорозробки. Майнове розшарування. Конфіскації селянських земель.

Тема 19 Соціально-економічне становище та суспільно-політичні рухи на західноукраїнських землях у першій половині XIX ст. (частина 2)

Західноукраїнські землі як поле соціальних конфліктів. Колективні скарги. Втечі як прояв антикріпосницького протесту. Рух опришків (Ю. Оженюк, Д. Якимчук, Д. Марусяк, М. Бойчук та ін.). Загін Мирона Штолюка. Боротьба австрійської влади проти опришків. Польові суди. Занепад опришківського руху. Масові відмови від виконання феодалських повинностей. Чортківське заворушення 1838 року. Проекти аграрних реформ. Селянське повстання 1846 року та його шляхетсько-буржуазне спрямування. Масові відмови виконувати панщину. Антикріпосницькі виступи у Північній Буковині у 1820-х – 1840-х роках. Опришківський рух на Закарпатті. Український національний рух на західноукраїнських землях. Товариство священників (1816). Дяко-вчительський інститут (1818). Михайло Левицький. Іван Снігурський. Іван Могильницький. Народні школи. Діяльність «Руської трійці» (М. Шашкевич, І. Вагилевич, Я. Головацький). Розгортання революційних подій в Австрійській імперії. Роль у них польського національного руху. Скасування панщини в Галичині (1848). Рух за забезпечення прав української мови. «Адрес Русинів». Український національно-політичний рух. Головна Українська Рада, її структура та діяльність. «Зоря Галицька». «Слово перестороги» В. Подолинського. Перший з'їзд української інтелігенції – «Собор руських учених». «Галицько-Руська Матиця». Українсько-польське протистояння під час революції. Селянські виступи під проводом Л. Кобилиці (1849). Збройне повстання у Львові

Тема 20 Українська культура наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Освіта і наука

Освіта на українських землях наприкінці XVIII ст. Київська духовна академія. Проекти університетів. Перша медична школа у Єлисаветграді (1787). Головні та малі народні училища. Міністерство народної освіти. Система освіти на українських землях у складі Російської імперії у першій половині XIX ст. Приходські училища. Повітові училища. Ліцеї та гімназії. Харківський університет (1804). Кременецький ліцей. Київський університет святого Володимира (1834). Ніжинський ліцей князя Безбородька. Рішельєвський ліцей в Одесі. Соціальне походження учнівського та студентського контингенту. Російська імперська політика у сфері народної освіти. Роль освіти у формуванні української інтелігенції.

Тема 21 Українська культура наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Література, музика і театр

Початок нової української літератури. І. Котляревський «Енеїда». Основоположник української художньої літератури Г. Квітка-Основ'яненко. Значення літературної творчості Т.Г. Шевченка. «Кобзар». «Українська школа» у російській літературі. М. Гоголь та його «Вечера на хуторі близ Диканьки», «Тарас Бульба». «Чорна рада» П. Куліша. Кобзарі, бандуристи, лірники (А. Шут, І. Крюковський, О. Вересай). Хоровий концерт (М. Березовський, Д. Бортнянський, А. Ведель). Перемишльський хор Алоїза Нанке. Народна тематика в музиці. Симфонічні та камерно-інструментальні твори (І. Вітковський, А. Галеновський та ін.). Домашні театри поміщиків. Театри у селах Качанівка та Спиридонова Буда (Чернігівщина), Кибинці (Полтавщина), Романівка (Волинь) та ін. Поява перших театральних труп, любительський театр. Полтавський театр (1819). Перші п'єси «Наталка-Полтавка», «Москаль чарівник» І. Котляревського. Діяльність М. Щепкіна. Перші аматорські трупи на західноукраїнських землях.

Тема 22 Українська культура наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Архітектура й образотворче мистецтво

Класицизм в архітектурі. Вплив класицизму на планування міст (Маріуполь, Олександрівськ, Катеринослав, Миколаїв, Одеса). Одеський оперний театр (1809). Архітектура Києва. Архітектор А. Меленський. пам'ятник на Чесць повернення Києву Магдебурзького права, церква на Аскольдовій могилі тощо. Будівля Київського університету (В. Беретті). Поміщицькі палаци Розумовського у Батурині (архітектор Ч. Камерон), Галагана у Сокиринцях (архітектор П. Дубровський). Палацово-паркова архітектура. «Олександрія», «Софіївка». Скульптура. Пам'ятники Ф. Щедріна, В. Демут-Малиновського, І. Мартоса. Художнє мистецтво. Т. Шевченко та його серії «Живописна Україна» та «Притча про блудного сина». Портретний живопис.

Тема 23 Релігійне життя в Україні у першій половині XIX ст.

Наслідки секуляризаційної реформи для монастирів у Російській імперії. Державно-церковні відносини в Правобережній Україні. Політика російського уряду щодо уніатської церкви в Україні. Ліквідація Київської греко-католицької митрополії (1795). Залежність уніатських епархій від Римо-католицької духовної колегії. Російські православні школи. «Акт злуки» уніатів з православними (1839). Призначення священників. Відносини представників духовенства і віруючими. Сектантські течії в Україні. Релігійне розмаїття на землях Південної України.

Тема 24 Криза російського самодержавства у середині XIX ст. як завершення етапу історії України Нового часу

Вплив «Весни народів» на українські землі у складі Російської імперії. Росія як «міжнародний жандарм». Військова й економічна відсталість Російської імперії. Дипломатичний конфлікт з Туреччиною. Початок Кримської війни (1853-1855). Захист Одеси. Англо-французькі війська в Криму. Оборона Севастополя. Українці у Кримській війні. Козаки-пластуни Чорноморського козацького війська. Піднесення антикріпосницького руху. Повстання на Київщині та Катеринославщині. Похід «у Таврію за волею». Активізація українського суспільно-політичного руху. «Друзі людства». Харківсько-Київське товариство. Реформи Олександра II як результат кризи російського самодержавства.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.
РН2	Встановлювати взаємозв'язок між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.
РН3	Розуміти відмінності в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.
РН4	Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних і культурних цінностей.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.
Для спеціальності 032 Історія та археологія:

ПР6	Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.
ПР7	Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.
ПР12	Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій та спільнот.

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності

7.1 Види навчальних занять

Тема 1. Вступ до курсу історії України Нового часу	
Лк1 "Вступ до курсу історії України Нового часу" (денна)	1. Предмет, мета, завдання, хронологічні і просторові межі курсу. 2. Особливості періодизації. Стан наукового вивчення напрямку. 3. Джерельна база та методологічні засади курсу.
Тема 2. Зміни у соціальній структурі українського суспільства наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Доля українського козацтва (частина 1)	
Лк2 "Зміни у соціальній структурі українського суспільства наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Доля українського козацтва (частина 1)" (денна)	1. Соціальний та національний склад населення України. 2. Запровадження кріпосного права. 3. Козацька верства та її статус у Російській імперії. 4. Державна служба як засіб для зміни соціального статусу.
Тема 3. Зміни у соціальній структурі українського суспільства наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Доля українського козацтва (частина 2)	
Лк3 "Зміни у соціальній структурі українського суспільства наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Доля українського козацтва (частина 2)" (денна)	1. Козацтво як об'єкт російської та турецької дипломатії. 2. Катеринославське козацьке військо (1787-1796). Задунайська Січ (1776-1828). 3. Чорноморське козацьке військо. Російсько-турецька війна (1828-1829). 4. Азовське козацьке військо (1829-1864).
СЗ1 "Зміни у соціальній структурі українського суспільства наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Доля українського козацтва" (денна)	1. Джерельна база до вивчення історії України Нового часу. 2. Соціальна структура населення на українських землях наприкінці XVIII – у першій третині XIX ст. 3. Українське козацтво після зруйнування Запорозької Січі.
Тема 4. Ліквідація Кримського ханства	

Лк4 "Ліквідація Кримського ханства" (денна)

1. Російська експансія до Криму. 2. Українське населення Криму. Ханські слободи. 3. Російсько-турецька війна 1768-1774 рр. Кючук-Кайнарджийський мирний договір 1774 р. 4. Асиміляторська політика російського уряду в Криму та її наслідки.

Тема 5. Колонізація Південної України

Лк5 "Колонізація Південної України" (денна)

1. Включення південноукраїнських територій до складу Російської імперії. 2. Переселення державних селян на південь України. Особливості селянського і поміщицького землеволодіння. 3. Національний і соціальний склад переселенців на південноукраїнські землі. 4. Адміністративно-територіальний поділ Південної України у першій половині XIX ст.

СЗ2 "Колонізація Південної України" (денна)

1. Російсько-турецькі війни кінця XVIII – першої третини XIX ст. 2. Адміністративно-територіальні та демографічні наслідки ліквідації Кримського ханства. 3. Колонізація Південної України.

Тема 6. Адміністративно-територіальні зміни в Україні наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Лк6 "Адміністративно-територіальні зміни в Україні наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст." (денна)

1. Інкорпоративна політика російського уряду та адміністративно-територіальні зміни на українських землях наприкінці XVIII ст. – на початку XIX ст. 2. «Учреждение о губерниях» 1775 року. Намісництва. 3. Повітові і заштатні міста.

Тема 7. Державний апарат на території України у складі Російської імперії (кінець XVIII – перша половина XIX ст.) (частина 1)

Лк7 "Державний апарат на території України у складі Російської імперії (кінець XVIII – перша половина XIX ст.) (частина 1)" (денна)

1. Вищі органи влади й управління на українських землях. Малоросійська колегія. 2. Система місцевих органів влади. Губернські та повітові органи влади. 3. Судові та правоохоронні інституції. 4. Фінансові установи. 5. Магістрати і ратуші.

Тема 8. Державний апарат на території України у складі Російської імперії (кінець XVIII – перша половина XIX ст.) (частина 2)

Лк8 "Державний апарат на території України у складі Російської імперії (кінець XVIII – перша половина XIX ст.) (частина 2)" (денна)

1. Асиміляція українського чиновництва з російською бюрократичною системою. «Табель про ранги» (1725). 2. Українці – представники вищої бюрократії Російської імперії. 3. Роль соціального походження та освіти у системі державної служби. 4. Матеріальне забезпечення та повсякденне життя державних службовців. 5. Службові зловживання. Система заохочень державних службовців.

СЗЗ "Державний апарат на території України у складі Російської імперії (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)" (денна)

1. Вищі та місцеві органи влади і управління Російської імперії на українських землях. 2. Система правоохоронних та судових органів. 3. Українські чиновники в імперській бюрократичній системі. 4. Особливості державної служби на українських землях.

Тема 9. Західноукраїнські землі під владою Австрійської монархії (кінець XVIII – початок XIX ст.)

Лк9 "Західноукраїнські землі під владою Австрійської монархії (кінець XVIII – початок XIX ст.)" (денна)

1. Українські землі у складі Габсбурзької монархії після поділів Речі Посполитої. 2. Константинопольська конвенція 1775 року і Буковина. 3. Управлінська, військова, аграрна, релігійна й освітня реформи Марії-Терезії та Йосипа II. 4. Освіта. Запровадження народних шкіл. Львівський університет (1784) та українське студентство. 5. Поліетнічність та полікультурність Австрійської імперії. 6. Політико-правове становище західноукраїнського населення. Управлінська система та соціальна структура на західноукраїнських землях.

СЗ4 "Західноукраїнські землі під владою Австрійської монархії (кінець XVIII – початок XIX ст.)" (денна)

1. Українські землі у складі Габсбурзької монархії наприкінці XVIII ст. 2. Реформи Марії-Терезії та Йосипа II. Селянська реформа. Релігійна реформа. 3. Політико-правове становище західноукраїнського населення.

Тема 10. Україна у російсько-французькій війні 1812-1813 рр.

Лк10 "Україна у російсько-французькій війні 1812-1813 рр." (денна)

1. Роль Польщі та України у французькій дипломатії наприкінці XVIII – у перші роки XIX ст. 2. Ідея великої Речі Посполитої та українські землі. Холмщина, Підляшшя та Західна Галичина у складі «Великого герцогства Варшавського». 3. Проект державного утворення на основі Полтавського та Чернігівського князівств «Наполеоніда». 4. Реакція лівобережних українських еліт на російсько-французький конфлікт. 5. Мобілізація до російського війська. Козацькі війська у складі російської армії. 6. Українські території під час війни 1812-1813 років. Інтелектуальне і політичне значення наполеонівських війн.

Тема 11. Початок українського національно-культурного відродження

Лк11 "Початок українського національно-культурного відродження" (денна)

1. Козацька традиція в українському повсякденні та бюрократичному апараті. Г. Полетика. Місія В. Капніста до Прусії у 1791 році. 2. Реформи імператора Павла I і українські землі. 3. Історична пам'ять української еліти наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Колекціонування старожитностями. «Історія Русів» – перша пам'ятка модерної української політичної думки. 4. Романтизм і відродження української народної культури. Українські сюжети у творах європейських митців (Байрон, Делакруа, Ліст, Міцкевич та ін.). Перші видання українських народних пісень, дум. М. Цертелєв. М. Максимович. «Грамматика малороссийского наречия» (1818).

С35 "Початок українського національно-культурного відродження" (денна)

1. Україна у російсько-французькій війні 1812-1813 рр. Козаки у складі російської армії. 2. Роль України у французькій дипломатії. Проект «Наполеоніда». 3. Початок українського національно-культурного відродження. Г. Полетика, І. Котляревський, «Історія Русів». 4. Романтизм і українська народна культура.

Тема 12. Соціально-економічне становище Наддніпрянщини в першій половині XIX ст. Сільське господарство

Лк12 "Соціально-економічне становище Наддніпрянщини в першій половині XIX ст. Сільське господарство." (денна)

1. Капіталістичні відносини у сільському господарстві. Рационалізаторські експерименти та використання сільськогосподарських машин. 2. Хліборобство. Вирощування технічних культур. Цукрові плантації. Тваринництво. 3. Розвиток торгівлі. 4. Експлуатація поміщицьких селян. Селянські промисли. Оподаткування сільського населення.

С36 "Соціально-економічне становище Наддніпрянщини в першій половині XIX ст. Сільське господарство" (денна)

1. Капіталізація сільського господарства Наддніпрянської України у першій половині XIX ст. 2. Основні галузі сільського господарства на українських землях. 3. Селянські промисли. 4. Селянська праця: залежність від поміщиків, оподаткування.

Тема 13. Соціально-економічне становище Наддніпрянщини в першій половині XIX ст. Розвиток промисловості

Лк13 "Соціально-економічне становище Наддніпрянщини в першій половині XIX ст. Розвиток промисловості" (денна)

1. Розвиток капіталістичних відносин у промисловості. Промисловий переворот. 2. Мануфактура як вид простої капіталістичної кооперації. Механізація виробництва. 3. Ремісничі цехи. Цехові міщани. 4. Підприємства фабрично-заводського типу. Шосткинський пороховий завод. Луганський ливарний завод. 5. Гуральництво. Цукроваріння. Харчова, борошномельна, миловарна, селітроварна, скляна промисловість тощо. Суконні мануфактури. 6. Залізорудна промисловість. Машинобудування.

С37 "Соціально-економічне становище Наддніпрянщини в першій половині XIX ст. Розвиток промисловості" (денна)

1. Особливості промислового розвитку у Наддніпрянській Україні першої половини XIX ст. 2. Провідні промислові галузі на українських землях. 3. Мануфактури та підприємства фабрично-заводського типу. 4. Українські промисловці та підприємці у першій половині XIX ст.

Тема 14. Соціальна боротьба на українських землях у першій половині XIX ст.

Лк14 "Соціальна боротьба на українських землях у першій половині XIX ст." (денна)

1. Юридично-правове становище селян. Панщина. 2. Форми і характер протестного руху селян на Наддніпрянщині й Лівобережжі. Реакція уряду на селянські протести. 3. Протести державних селян і козаків проти перетворення їх на військових поселенців. 4. Виступи робітників. 5. Селянські виступи під проводом У. Кармелюка на Поділлі. Оцінка постаті У. Кармелюка історичною наукою. 6. Інвентарна реформа на Правобережжі 1847-1848 років.

С38 "Соціальна боротьба на українських землях у першій половині XIX ст." (денна)

1. Селянські протести на Наддніпрянщині: причини та наслідки. 2. Селянські виступи на правобережних українських землях. Повстання під проводом У. Кармелюка. 3. Виступи військових поселенців. Протести робітників.

Тема 15. Російський суспільно-політичний та польський національно-визвольний рухи в Україні у 1820-х – 1830-х роках (частина 1)

Лк15 "Російський суспільно-політичний та польський національно-визвольний рухи в Україні у 1820-х – 1830-х роках (частина 1)" (денна)

1. Перші російські таємні товариства. «Союз благоденства». 2. Українські осередки Південного товариства. 3. Програмні документи таємних товариств та місце в них України й українського народу. 4. Радикалізм таємних військових організацій. Повстання 14 грудня 1825 року у Петербурзі та його наслідки в Україні.

Тема 16. Російський суспільно-політичний та польський національно-визвольний рухи в Україні у 1820-х – 1830-х роках (частина 2)

Лк16 "Російський суспільно-політичний та польський національно-визвольний рухи в Україні у 1820-х – 1830-х роках (частина 2)" (денна)

1. Польський національний рух після наполеонівських війн. Українці, білоруси та литовці у програмних положеннях польських націоналістів. 2. Осередки польських повстанців на українських землях. Кременецький ліцей. Реакція українського селянства на польські виступи. 3. Повстання 1830-1831 років та його наслідки. Репресії щодо активістів польського руху. Русифікація Південно-Західного краю після повстання.

С39 "Російський суспільно-політичний та польський національно-визвольний рухи в Україні у 1820-х – 1830-х роках" (денна)

1. Російські таємні товариства та їх діяльність в Україні. Декабристський рух. 2. Українці й український народ у програмних документах декабристів. 3. Польський національний рух на початку XIX ст. Його осередки на українських землях. 4. Повстання 1830-1831 років та Україна: перебіг подій та наслідки.

Тема 17. Розвиток українського національного руху. Кирило-Мефодіївське товариство

Лк17 "Розвиток українського національного руху. Кирило-Мефодіївське товариство" (денна)

1. Русифікаційна політика на українських землях. Політизація українського національного руху. 2. Масонство та український національно-культурний рух. Малоросійське таємне товариство (1819) та «Катехізіс автономіста» В. Лукашевича. 3. Кирило-Мефодіївське товариство та його програмні документи. «Книги буття українського народу». 4. Методи діяльності Кирило-Мефодіївського товариства. Його розгром та історичне значення.

С310 "Розвиток українського національного руху. Кирило-Мефодіївське товариство" (денна)

1. Вплив творчості Т. Шевченка, М. Костомарова, П. Куліша та ін. на розвиток українського національного руху. 2. Українські таємні товариства у першій половині XIX ст. Масонство. 3. Кирило-Мефодіївське товариство, його учасники та програмні документи. 4. Боротьба російського самодержавства з українським національним рухом. Наслідки.

Тема 18. Соціально-економічне становище та суспільно-політичні рухи на західноукраїнських землях у першій половині XIX ст. (частина 1)

Лк18 "Соціально-економічне становище та суспільно-політичні рухи на західноукраїнських землях у першій половині XIX ст. (частина 1)" (денна)

1. Промисловість Східної Галичини. Підприємства мануфактурного типу. Ремесла. 2. Феодально-кріпосницькі відносини у сільському господарстві. 3. Торгівля та її вплив на економіку Східної Галичини. 4. Соціально-економічне становище Північної Буковини та Закарпаття. Майнове розшарування. Конфіскації селянських земель.

С311 "Соціально-економічне становище та суспільно-політичні рухи на західноукраїнських землях у першій половині XIX ст. (частина 1)" (денна)

1. Промисловий розвиток Східної Галичини. Підприємства мануфактурного типу. Ремесла. 2. Феодально-кріпосницькі відносини у сільському господарстві. Торгівля та її вплив на економіку Східної Галичини. 3. Соціально-економічне становище Північної Буковини та Закарпаття. Конфіскації селянських земель.

Тема 19. Соціально-економічне становище та суспільно-політичні рухи на західноукраїнських землях у першій половині XIX ст. (частина 2)

Лк19 "Соціально-економічне становище та суспільно-політичні рухи на західноукраїнських землях у першій половині XIX ст. (частина 2)" (денна)

1. Західноукраїнські землі як поле соціальних конфліктів. Причини і форми українського суспільно-політичного руху. 2. Рух опришків і боротьба австрійської влади проти них. Польові суди. Занепад опришківського руху. 3. Проекти аграрних реформ. Селянське повстання 1846 року та його шляхетсько-буржуазне спрямування. Масові відмови виконувати панщину. Антикріпосницькі виступи у Північній Буковині у 1820-х – 1840-х роках. 4. Український національний рух на західноукраїнських землях. Діяльність «Руської трійці» (М. Шашкевич, І. Вагилевич, Я. Головацький). 5. Розгортання революційних подій в Австрійській імперії. Головна Українська Рада, її структура та діяльність. Селянські виступи під проводом Л. Кобилиці (1849). Збройне повстання у Львові. Наслідки революції 1848-1849 років.

СЗ12 "Соціально-економічне становище та суспільно-політичні рухи на західноукраїнських землях у першій половині XIX ст. (частина 2)" (денна)

1. Причини і форми українського суспільно-політичного руху на західноукраїнських землях. Селянські виступи у Галичині, Північній Буковині. 2. Рух опришків і боротьба з ним австрійського уряду. 3. Діяльність «Руської трійці». 4. Революція 1848-1849 рр. і Україна.

Тема 20. Українська культура наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Освіта і наука

Лк20 "Українська культура наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Освіта і наука" (денна)

1. Освіта на українських землях наприкінці XVIII ст. Київська духовна академія. Університетські проекти. 2. Система освіти на українських землях у складі Російської імперії у першій половині XIX ст. Міністерство народної освіти. Навчальні округи. 3. Перші українські університети та інші заклади вищої освіти: Харківський університет, Кременецький ліцей, Університет святого Володимира, Ніжинський ліцей князя Безбородька, Рішельєвський ліцей. 4. Викладацький та учнівсько-студентський контингент. Роль освіти у формуванні української інтелігенції.

СЗ13 "Українська культура наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Освіта і наука" (денна)

1. Система освіти на українських землях у складі Російської імперії у першій половині XIX ст. 2. Вищі навчальні заклади на українських землях. 3. Роль освіти у повсякденному житті українського суспільства першої половини XIX ст.

Тема 21. Українська культура наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Література, музика і театр

Лк21 "Українська культура наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Література, музика і театр" (денна)

1. Початок нової української літератури. І. Котляревський «Енеїда». Українська художня література (Г. Квітка-Основ'яненко, Т. Шевченко, П. Куліш). «Українська школа» у російській літературі. М. Гоголь. 2. Розвиток музичного мистецтва. Кобзарі, бандуристи, лірники, хорівий концерт, симфонічні та камерно-інструментальні твори. Народна тематика в музиці. 3. Становлення та розвиток театрального мистецтва. Поміщицькі театри. Перші театральні трупі та їхній репертуар.

Тема 22. Українська культура наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Архітектура й образотворче мистецтво

Лк22 "Українська культура наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Архітектура й образотворче мистецтво" (денна)

1. Класицизм в архітектурі. Вплив класицизму на планування українських міст. 2. Архітектурні пам'ятки першої половини XIX ст. Палацово-паркова архітектура. 3. Українська скульптура першої половини XIX ст. 4. Художнє мистецтво. Т. Шевченко та його серії «Живописна Україна» та «Притча про блудного сина». Портретний живопис.

<p>С314 "Українська культура наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Архітектура й образотворче мистецтво" (денна)</p> <p>1. Нова українська література (І. Котляревський, Г. Квітка-Основ'яненко, Т. Шевченко та ін.). 2. Розвиток музичного й театрального мистецтва в Україні наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Перші театри. 3. Архітектура в Україні першої половини XIX ст. Палацово-паркові комплекси. 4. Художнє мистецтво і скульптура. Значення Т. Шевченка як художника.</p>
<p>Тема 23. Релігійне життя в Україні у першій половині XIX ст.</p>
<p>Лк23 "Релігійне життя в Україні у першій половині XIX ст." (денна)</p> <p>1. Секуляризаційні реформи у Російській та Австрійській імперіях. 2. Політика російського уряду щодо уніатської церкви в Україні. Російські православні школи. 3. Сектантські течії в Україні. Релігійне розмаїття на землях Південної України.</p>
<p>С315 "Релігійне життя в Україні у першій половині XIX ст." (денна)</p> <p>1. Секуляризаційні реформи у Російській та Австрійській імперіях: зміст і наслідки. 2. Політика російського уряду щодо уніатської церкви в Україні. 3. Сектантські течії в Україні: причини появи та умови існування.</p>
<p>Тема 24. Криза російського самодержавства у середині XIX ст. як завершення етапу історії України Нового часу</p>
<p>Лк24 "Криза російського самодержавства у середині XIX ст. як завершення етапу історії України Нового часу" (денна)</p> <p>1. Вплив «Весни народів» на українські землі у складі Російської імперії. Росія як «міжнародний жандарм». 2. Військова й економічна відсталість Російської імперії. Дипломатичний конфлікт з Туреччиною. 3. Кримська війна (1853-1855): хід і наслідки. Українці у Кримській війні. 4. Піднесення антикріпосницького руху. Повстання на Київщині та Катеринославщині. Похід «у Таврію за волею». 5. Український суспільно-політичний рух: «Друзі людства». Харківсько-Київське товариство. 6. Реформи Олександра II як результат кризи російського самодержавства.</p>
<p>С316 "Криза російського самодержавства у середині XIX ст. як завершення етапу історії України Нового часу" (денна)</p> <p>1. Військова й економічна відсталість Російської імперії як причина кризи самодержавства. 2. Кримська війна: причини, хід, наслідки. Україна й українці в Кримській війні. 3. Піднесення українського суспільно-політичного руху в середині XIX ст. 4. Значення реформ Олександра II для вирішення проблеми суспільно-політичної й економічної відсталості Російської імперії.</p>

7.2 Види навчальної діяльності

НД1	Підготовка до поточного та підсумкового контролю
НД2	Підготовка до атестації
НД3	Підготовка до семінарського заняття
НД4	Конспектування

8. Методи викладання, навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Проблемна лекція або лекція - візуалізація
МН2	Семінарські заняття
МН3	Демонстрація мультимедійних презентацій

Опитування студента на семінарському занятті та усні коментарі викладача за його результатами, настанови викладача в процесі підготовки до виконання тестових завдань, оцінювання поточного тестування, обговорення та взаємооцінювання студентами виконаних презентацій

Навички комунікації (формується через підготовку письмової презентації, участь у публічній презентації з відеозаписом, спостереження реальних професійних навичок). Лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в команді (формується через участь в конкурсах, олімпіадах, наукових симпозіумах тощо). Здатність логічно і системно мислити (формується через критичні аналіз ситуації та оцінка літератури, підготовка повідомлень, тез статей).

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$74 \leq RD < 81$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
Виконання задовольняє мінімальні критерії	3 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$35 \leq RD < 59$
Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 34$

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

МФО1	Захист презентацій та рефератів
МФО2	Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань
МФО3	Опитування та усні коментарі викладача за його результатами

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

МСО1	Оцінювання письмових робіт
------	----------------------------

МСО2	Підсумковий контроль: екзамен
МСО3	Складання комплексного письмового модульного контролю
МСО4	Усне опитування на семінарському занятті
МСО5	Дослідницька робота

Контрольні заходи:

3 семестр	100 балів
МСО1. Оцінювання письмових робіт	20
	20
МСО3. Складання комплексного письмового модульного контролю	40
	40
МСО4. Усне опитування на семінарському занятті	40
	40

Контрольні заходи в особливому випадку:

3 семестр	100 балів
МСО1. Оцінювання письмових робіт	50
	50
МСО5. Дослідницька робота	50
	50

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання

ЗН1	Бібліотечні фонди
ЗН2	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо)
ЗН3	Технічні засоби (кінофільми, радіо- і телепередачі, звуко- і відеозаписи та ін.)

10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Історія України [Текст] : підручник / В.А. Качкан, В.М. Левандовський, О.Б. Величко та ін.; за ред. В.А. Качкана. 2-ге вид. К.: Медицина, 2018. 360 с.
2	Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації ХІХ-ХХ століття. Київ, 2019. 656 с.
Допоміжна література	

1	Дегтярьов С.І. Програма та плани семінарських занять з курсу "Історія України": для студ. фак-ту іноземної філології та соціальних комунікацій денної форми навчання. Суми : СумДУ, 2012. 47 с.
2	Дегтярьов С.І. Матеріали до теми "Суспільно-політичний устрій України у складі Російської імперії (XIX – початок XX ст.)" з курсу "Історія держави і права України": для студ. юридичного фак-ту усіх форми навчання. Суми: СумДУ, 2012. 57 с.
3	Плохій С. Брама Європи: історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. 496 с.
4	Світлична В.В. Історія України: навч. посіб. К.: Каравела, 2012. 384 с.
5	Лазарович М.В. Історія України: навчальний посібник. К.: Знання, 2013. 685 с.
6	Магочій П.Р. Ілюстрована історія України. К.: Критика, 2012. 448 с.
7	Шейко В.М., Тишевська Л.Г. Історія культури Слобідської України: навч. посіб. Харків: ХДАК, 2012. 224 с.
8	Історія України: методичні рекомендації для самостійної роботи: для студентів всіх спеціальностей освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" заочної форми навчання / уклад. А.І. Зякун. Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ", 2014. 34 с.
9	Корягіна О.А. Історія України. Таблиці, дати, події: довідник. Харків: УЛА, 2016. 192 с.
10	Бойко О.Д. Історія України: підручник. К.: Академвидав, 2014. 720 с.